

Izvještaj o poštovanju standarda i propisa: računovodstvo i revizija u Crnoj Gori (ROSC A&A)

30. maj 2025. godine

CFRR >>

Centre for Financial
Reporting Reform

**REPARIS
FOR SMEs**

REPARIS FOR SMEs is funded by

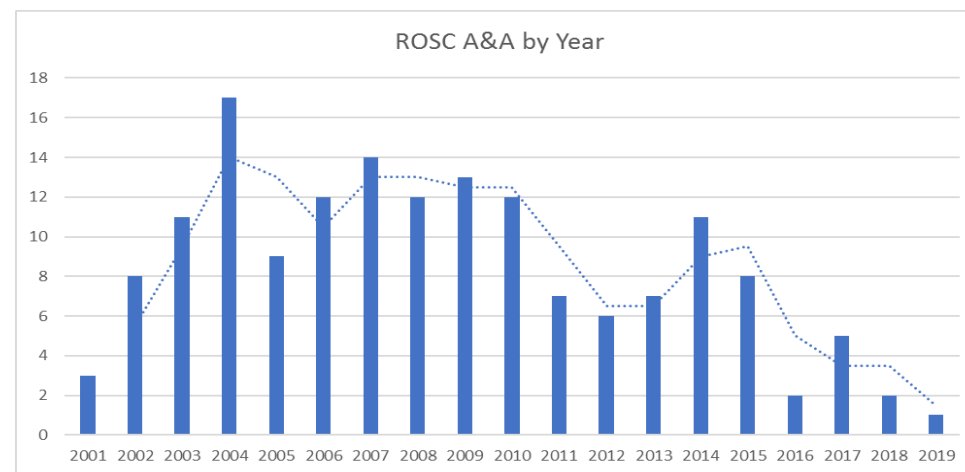
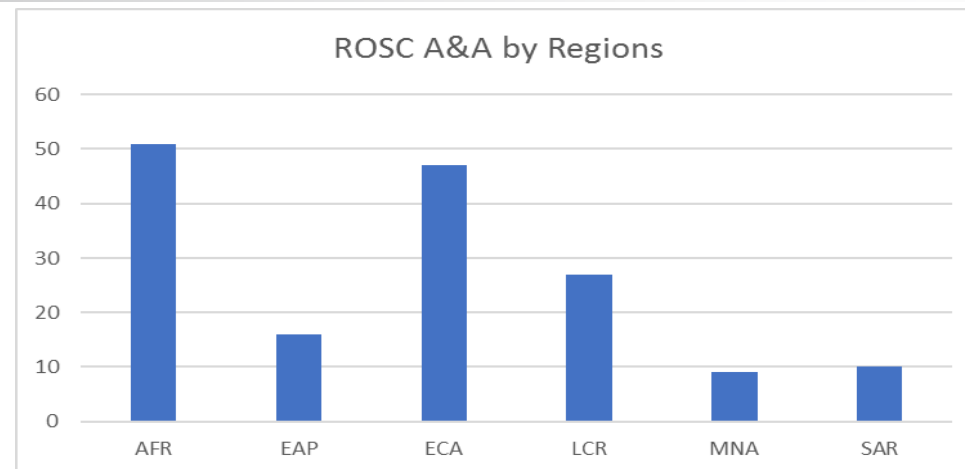
European Union

Izvještaj o poštovanju standarda i propisa: računovodstvo i revizija u Crnoj Gori (ROSC A&A)

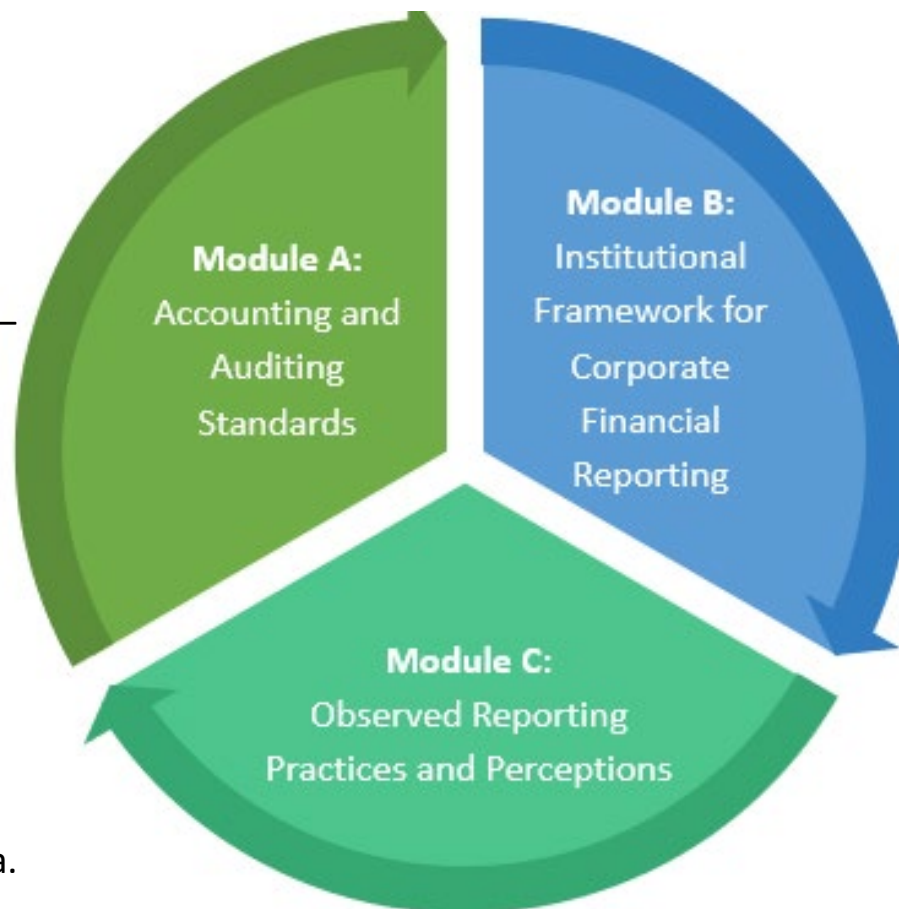
ROSC A&A

- » Nakon Azijske finansijske krize kasnih 1990-ih, **G7 i Forum za finansijsku stabilnost** zatražili su od **MMF-a i Svjetske banke** praćenje **12 standarda i propisa** uključujući **MSFI i MSR**, kao i rizika koji povećavaju vjerovatnoću ili potencijalnu ozbiljnost kriza u finansijskom sektoru.
- » Preko 170 ROSC A&A izvještaja u 123 zemlje širom 6 regiona Svjetske banke
- » Objavljeno preko 160 ROSC A&A izvještaja
- » Preko 90 pratećih projekata tehničke podrške
- » **ROSC A&A izvještaji predstavljaju referentnu procjenu** za finansijsko izvještavanje i reviziju koje Svjetska banka sprovodi koristeći **MSFI i MSR** standarde kojima se procjenjuju:
 - » Stabilnost sistema u odnosu na njegove ranjivosti
 - » Razvojne potrebe u pogledu infrastrukture, institucija i tržišta
 - » Usaglašenost s računovodstvom i revizijom kroz MSFI i MSR.

ROSC A&A – Moduli i podmoduli

- » Dva ključna mjerila: MSFI & MSR (uskoro takođe i izvještavanje o održivosti)
- » Regionalno mjerilo – pravna tekovina EU
- » 9 tehničkih tema o finansijskom izvještavanju i reviziji
- » Analiza dokumentacije praćena intervjuima.

PODMODULI

A.1 Analiza standarda finansijskog izvještavanja
A.2 Analiza standarda revizije

B.1 Preduzeća, MSP
B.2 Kompanije kotirane na berzi
B.3 Finansijski sektor – banke
B.4 Finansijski sektor – osiguranje
B.5 Računovodstvena profesija
B.6 Računovodstvena edukacija
B.7 Regulacija revizije, obezbjeđivanje kvaliteta, javni nadzor
B.8 Računovodstveni standardi – kontekst
B.9 Revizorski standardi – kontekst

C.1 Pregled finansijskih izvještaja
C.2 Pregled regulatornih nalaza
C.3 Anketa o percepciji

...i 7 indikatora s kriterijumima i podkriterijumima za bolju ocjenu sistema i napretka

Pregled:

(1) Standarda
R&R i pratećih
zahtjeva

(2) Vještina

(3) Monitoringa
& sprovođenja

1. Standardi
računovodstva &
revizije (1)

Računovodstveni standardi
(MSFI za subjekte od javnog
interesa, MSFI za MSP) i
postavljanje standarda

Revizija (MSR) i etički standardi
i postavljanje standarda

Zahtjevi (1)

Vještine
(2)

Monitoring &
sprovođenje
(3)

2. FI za kompanije kotirane
na berzi
3. FI za banke
4. FI za osiguranje
5. Olakšice za mikro i MSP

6. Računovodstvena
profesija i edukacija

7. Javni nadzor nad
revizijom

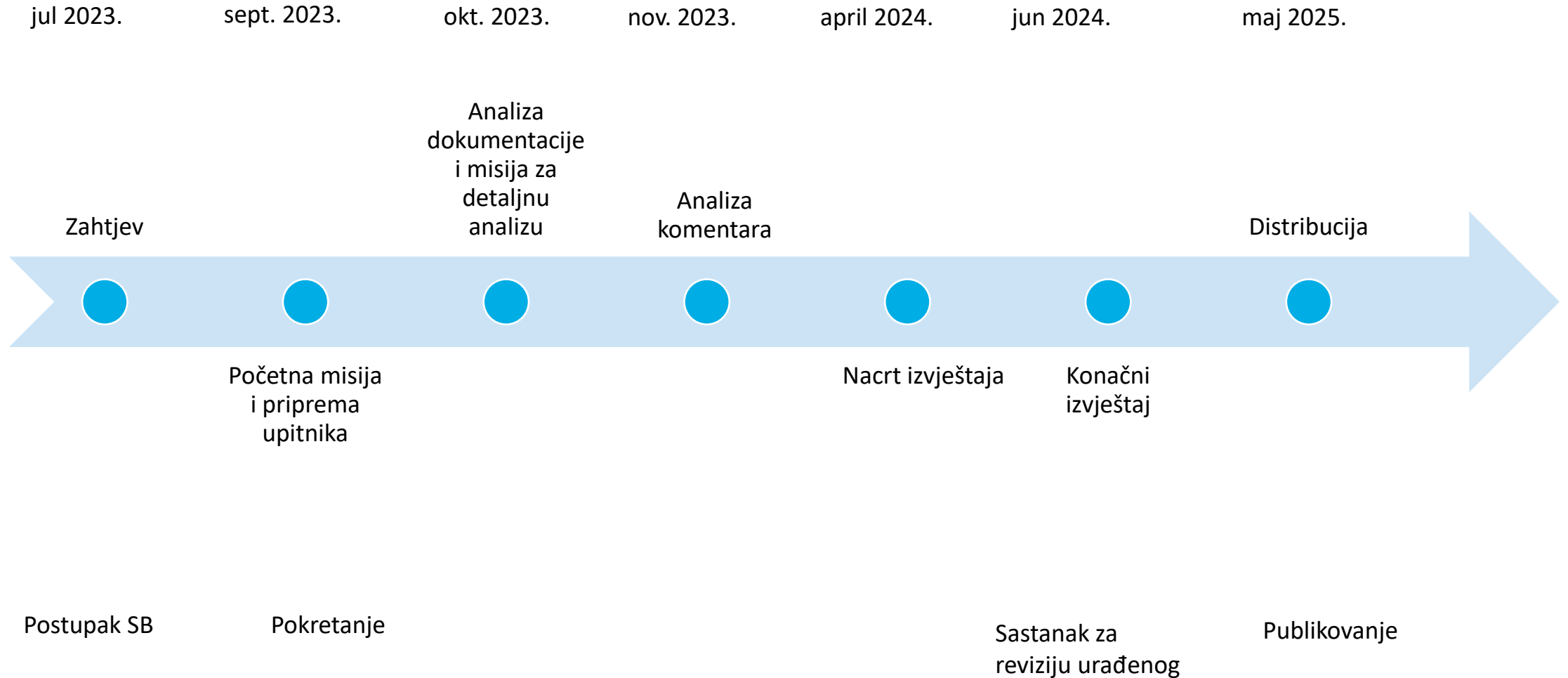
ROSC izvještaj za Crnu Goru: vremenski okvir i postupak

Vremenski okvir za ROSC A&A

- Prethodni ROSC A&A izvještaj – 2007. godine
- Postojeći ROSC A&A izvještaj – sproveden u okviru programa REPARIS za MSP, finansiran od strane EU kao dio sistema monitoringa i evaluacije programa.
- Cilj postojećeg ROSC A&A izvještaja ogleda se u značaju za praćenje razvoja finansijskog izvještavanja u Crnoj Gori, naročito u pogledu usklađenosti sa zahtjevima pravne tekovine EU, kao i za izgradnju strategije za približavanje zakonima EU i razvoj ekosistema korporativnog finansijskog izvještavanja.

Vremenski okvir za ROSC A&A

Glavni izazovi koji su identifikovani

Glavni izazovi

- » Potrebno je unaprijediti sveukupni kvalitet finansijskog izvještavanja, na što ukazuje pregled finansijskih izvještaja.
- » Okvir finansijskog izvještavanja je fragmentisan, što utiče na njegovu primjenu.
- » Okvir finansijskog izvještavanja nije dovoljno fleksibilan te ga je potrebno unaprijediti uvođenjem diferencijalnog okvira finansijskog izvještavanja i uklanjanjem nejasnoća u pogledu pojednostavljenog finansijskog izvještavanja za mikro i male subjekte.
- » Potreba za dodatnim usaglašavanjem sa zahtjevima EU u pogledu računovodstva i revizije, uključujući javni nadzor.

Glavni izazovi

- » Fragmentisanost zakonskih odredbi i propisa o korporativnom upravljanju.
- » Potreba da se unaprijede postupci ocjene finansijskih izvještaja od strane regulatora.
- » Potreba da se primijene najnovije verzije međunarodnih standarda.
- » Potreba da se unaprijede zahtjevi podnošenja / objavljivanja.
- » Skoro da ne postoje zahtjevi u pogledu izrade finansijskih izvještaja.
- » Potreba da se uvedu obavezno izvještavanje o održivosti i njeno obezbjeđivanje.

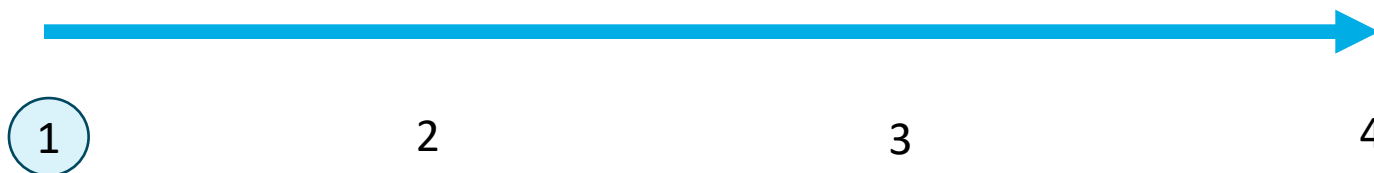

Indikatori uspjeha – opšti zahtjevi finansijskog izvještavanja i izvještavanja o održivosti

Analiza učinka – ocjene

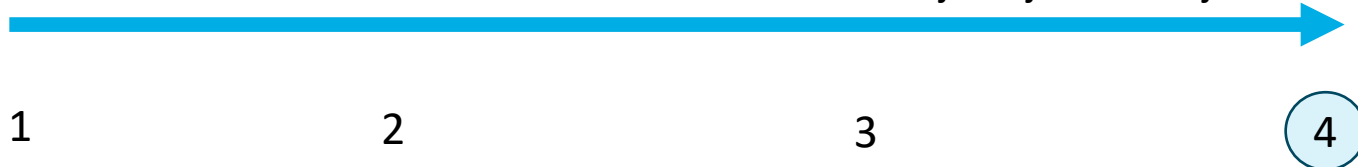
A.1. Pojednostavljeno fin. izvještavanje

Kriterijumi za ocjenu
'2' nijesu ispunjeni.

A.2. Izuzeća u odnosu na vršenje zakonom propisanih revizija

Izuzeća u revizijama su jasno
diferencirana prema veličini
subjekata i grupa, a
diferencijacija se zasniva na
najmanje 3 kriterijuma

Komentari

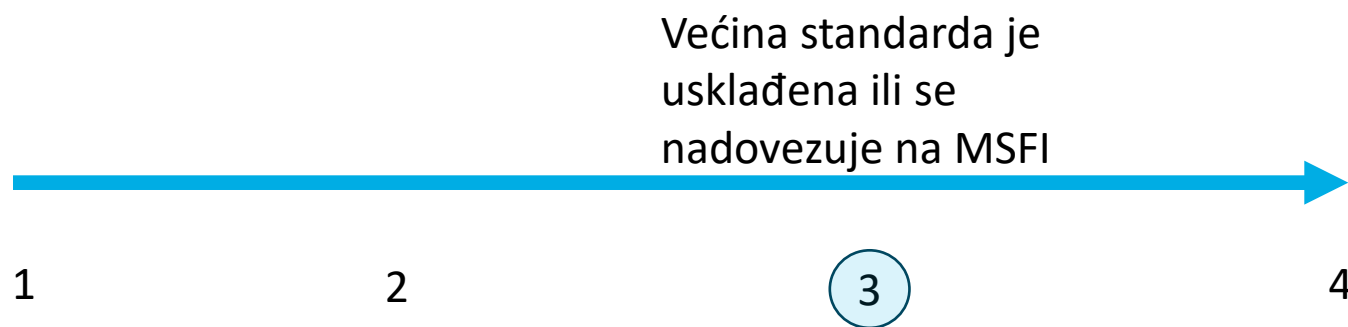
- Iako su subjekti i grupe jasno diferencirani prema veličini, okvir finansijskog izvještavanja koji je propisan Zakonom o računovodstvu zasnovan je na punom MSFI-ju.
- Zahtjevi pojednostavljenog izvještavanja uvedeni usvojenim propisom su u suprotnosti sa Zakonom o računovodstvu i podrivaju adekvatnu primjenu MSFI-ja.

Indikatori učinka – standardi finansijskog izvještavanja i revizije

Analiza učinka – ocjene

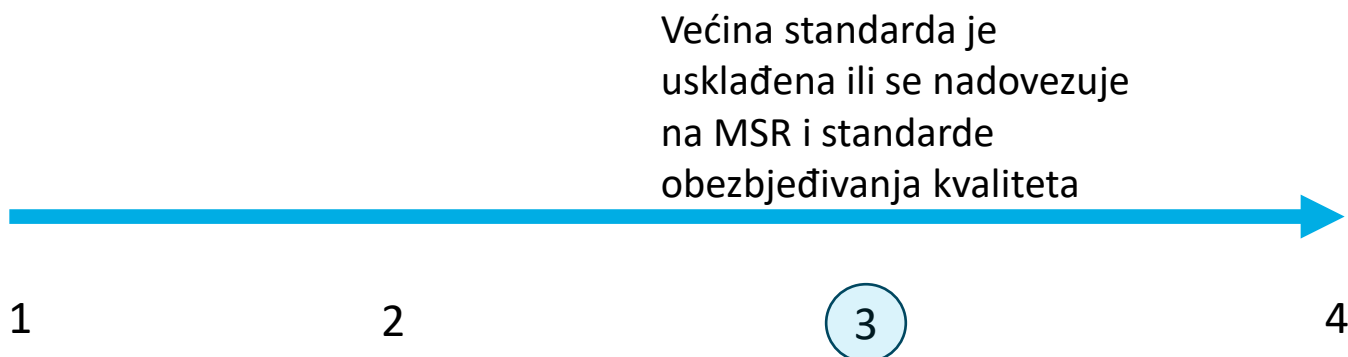
RAČUNOVODSTVENI STANDARDI

Komentari

- Crnogorski GAAP principi su MSFI koje je prihvatila Crna Gora
- MSFI 9 – finansijski instrumenti, MSFI 15 – prepoznavanje prihoda odloženi za 2024.
- MSFI 17 – ugovori o osiguranju primjenjivi 2026. godine
- Prevod MSFI-ja dostupan je od 2018.

REVIZORSKI STANDARDI

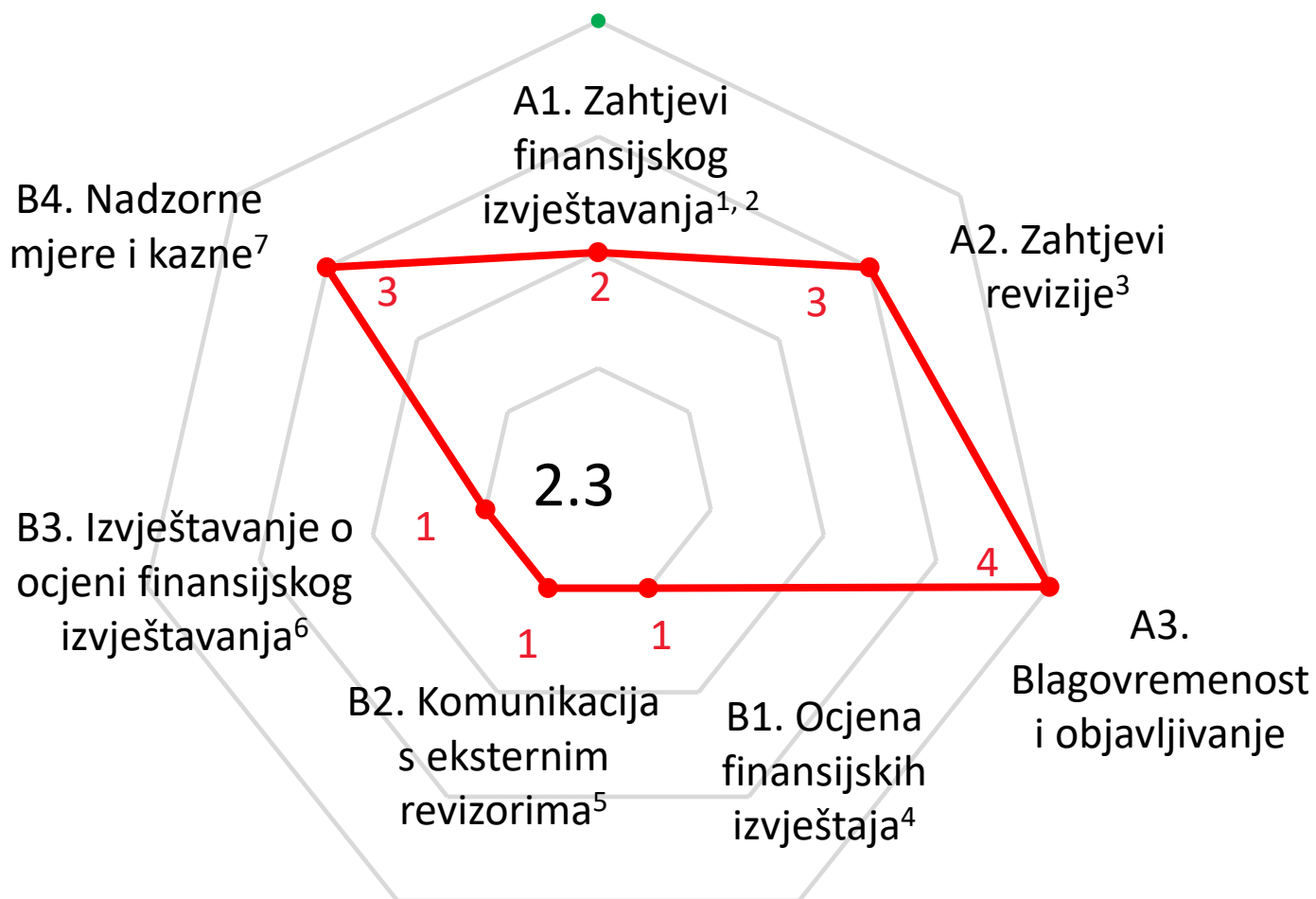
Komentari

- Crnogorski GAAP principi su MSR koje je prihvatila Crna Gora
- Međunarodni standardi upravljanja kvalitetom (ISQM) 1 i 2 kasne

Indikatori učinka – kotirani subjekti

Analiza učinka – ocjene

Komentari

1. Zahtijeva se korišćenje MSFI (M), ne MSFI
2. Propis o korporativnom upravljanju je zastario
3. Nema zahtjeva za revizorsku ocjenu privremenih izvještaja
4. Nema postupka za analizu AFS-a u pogledu usaglašenosti s MSFI-jem
5. Nema formalizovane komunikacije s revizorima, niti zahtjeva u pogledu pred-notifikacije
6. Nema eksternog izvještavanja o slabostima u pogledu usaglašenosti s MFSI-jem
7. Mjere i kazne su dostupne i koriste se u slučaju identifikovanih problema

Indikatori účinka – banke

Analiza učinka – ocjene

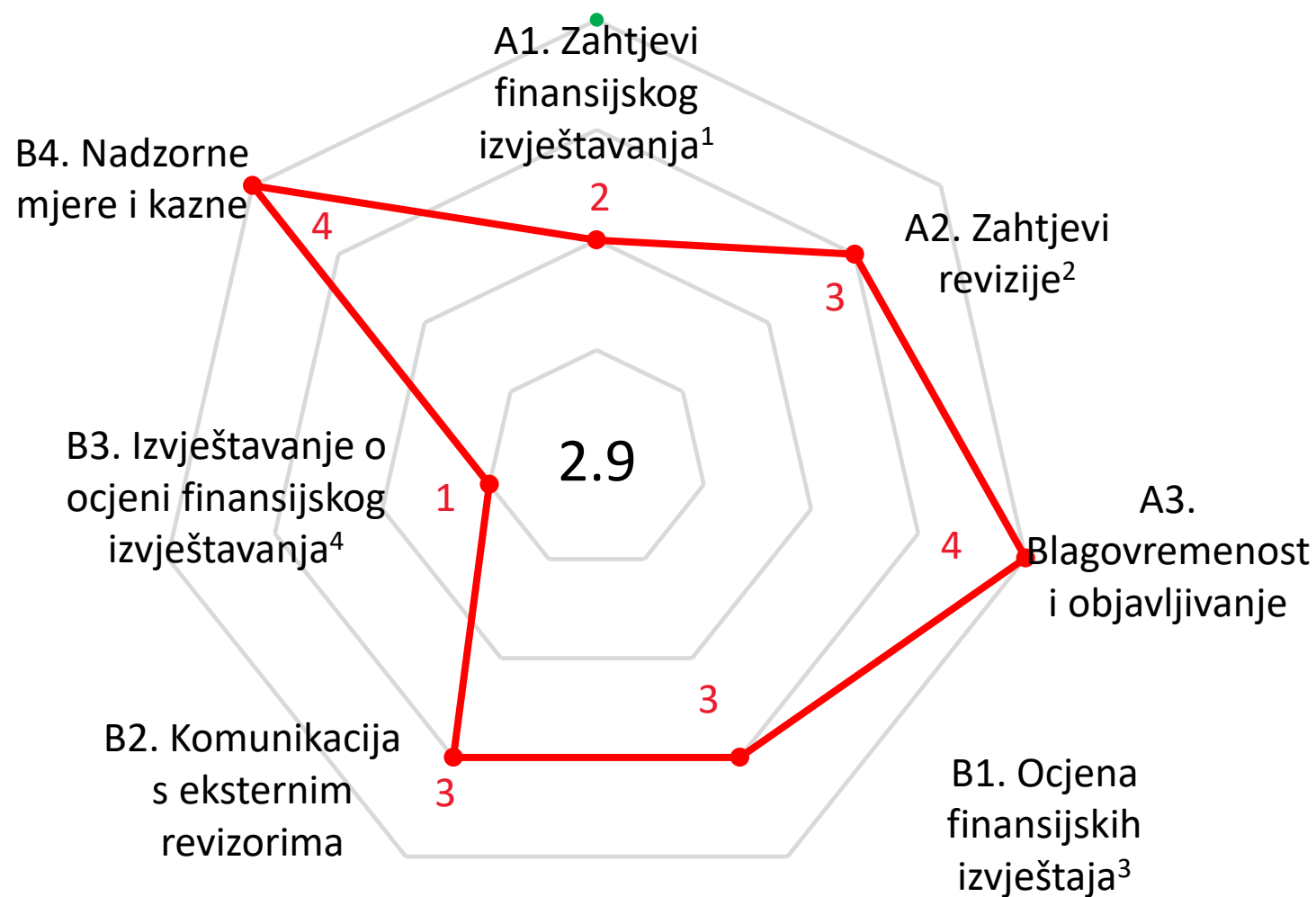
Komentari

1. Nema zahtjeva za revizorsku ocjenu privremenih izvještaja
2. Ograničeni kapaciteti u smislu pune kvantitativne i kvalitativne ocjene prema MSFI
3. Godišnji izvještaj CBCG ne bavi se nedostacima u odnosu na MSFI

Indikatori účinka – osiguravači

Analiza učinka – ocjene

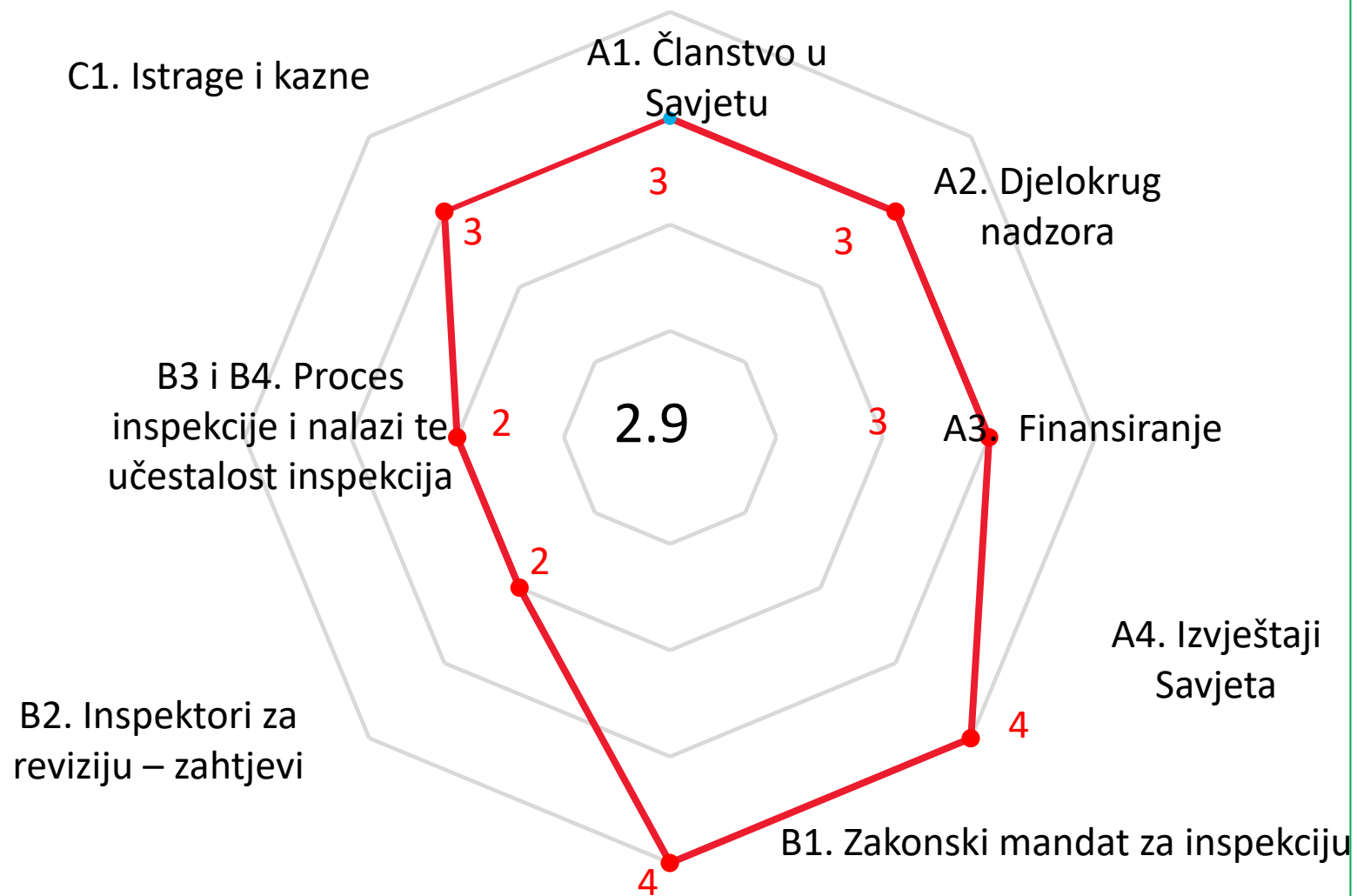
Komentari

1. Od osiguravača se zahtijeva usaglašenost sa MSFI (M), koji isključuje MSFI 17 i MSFI 9
2. Privremeni izvještaji nijesu predmet ocjene revizora
3. Ograničeno ocjenjivanje finansijskih izvještaja od strane ISAM-a – fokus nije na MSFI-ju
4. ISAM ne inkorporira bilo kakve nalaze o MSFI-ju u svojim izvještajima, niti daje inpute za izvještaje

Indikatori učinka – nadzor revizije i obezbjeđivanje kvaliteta

Analiza učinka – ocjene

Komentari

- Kolektivno znanje i iskustvo nezavisnog Savjeta treba unaprijediti
- Nedovoljna ovlašćenja za ocjenu neuspjelih revizija izvan okvira obezbjeđivanja kvaliteta
- Finansiranje obezbijeđeno ali usko postavljeno
- Djelokrug izvještaja o transparentnosti i inspekcija u trogodišnjim ciklusima preširoki
- Nedovoljna brojnost i kvalifikacije inspektora
- Metodologiju i alate obezbjeđivanja kvaliteta treba precizno utvrditi i dalje razvijati uz integrisanje novih standarda obezbjeđivanja kvaliteta
- Transparentno i propisno izvještavanje ili sistem nadzora revizije
- Nedovoljna istražna ovlašćenja

Indikatori účinka – računovodstvena profesija

Analiza učinka – ocjene

Indikator	Ocjena
Međunarodni standardi edukacije	Djelimično usvojeno
Etički kodeks za profesionalne računovođe	Djelimično usvojeno
Sistemi istrage i disciplinovanja	Djelimično usvojeno

Preporuke

Preporuke

Regulatorni i institucionalni okvir

Zakonski okvir za korporativno izvještavanje treba revidirati i optimizovati

Nastaviti napore ka daljem usklađivanju s pravnom tekovinom EU

Uvođenje višestepenog okvira za izvještavanje na osnovu veličine subjekta i javnog interesa

Zahtjevi za pojednostavljeno finansijsko izvještavanje i otkrivanje za mikro i male subjekte

Preporuke

Regulatorni i institucionalni okvir

Jačanje uloge i odgovornosti revizorskog odbora

Revizija zakonskog okvira kako bi se obezbijedilo da se zakonski revizori ne mogu razriješiti bez odgovarajućeg osnova za to

Pojednostavljivanje zahtjeva za izvještavanje i jačanje uključivanja na berzu:

- Iznova razmotriti obavezu kvartalnog izvještavanja za subjekte
- Razmatranja u pravcu pojednostavljivanja i jačanja zahtjeva za kotiranje na MNSE

Uvođenje obaveznog izvještavanja o održivosti i izvještavanja o obezbjeđivanju održivosti

Preporuke

Monitoring i izvršenje

Sređivanje i pojednostavljivanje postojeće centralizovane baze podataka za korporativno izvještavanje.

 Finansijski izvještaji, izvještaji o upravljanju i revizorsko mišljenje treba da budu podnijeti na isti datum, poželjno i na samo jednom istom mjestu

 Praćenje (od strane regulatora) opštih godišnjih finansijskih izvještaja treba da uključuje njihovu ocjenu u odnosu na primjenjive standarde finansijskog izvještavanja

 Propisi treba da propisuju gradirane kazne, primjerene obimu i vrsti prekršaja, kako bi se unaprijedila usaglašenost sa zahtjevima standarda finansijskog izvještavanja i revizije.

Preporuke

Monitoring i izvršenje

Opšti finansijski izvještaji i prudencijalno / regulatorno izvještavanje treba da se jasnije razlikuje u propisima za banke i osiguravače.

Potrebno je uspostaviti sistematsku saradnju između sektorskih regulatora i eksternih revizora.

Godišnje publikacije svih regulatora berzi (i/ili MNSE), bankarskih regulatora, regulatora osiguranja i bilo kojih drugih regulatora zaduženih za ocjenu finansijskih izvještaja treba da detaljno opišu materijalne nalaze u pogledu finansijskih izvještaja.

Preporuke

Nadzor revizije i obezbjeđivanje kvaliteta

Razmotriti unapređenje vještina i iskustva Savjeta za reviziju

Razmotriti angažovanje kadra s iskustvom u reviziji za vršenje nadzora revizije

Uvesti pristup zasnovan na procjeni rizika u pogledu ocjena obezbjeđivanja kvaliteta od strane zakonskih revizora svake tri godine za one koji vrše zakonske revizije subjekata od javnog interesa, kao i najmanje svakih 6 godina za ostale

Ukinuti zahtjev izvještajne transparentnosti za revizorske kuće koje ne obrađuju subjekte od javnog interesa

Uvesti mehanizam za praćenje, istragu i procesuiranje problematičnih ili neuspjelih revizija s adekvatnim finansiranjem i srazmjernim kaznama

Standardi računovodstva i revizije

 Potrebno je primjenjivati aktuelnu verziju MSFI. Kada to nije slučaj, potrebno je jasno istaći razlike između MSFI prihvaćenih od strane EU i onih prihvaćenih od strane Crne Gore.

 Potrebno je primjenjivati aktuelnu verziju MSR i standarda obezbjeđivanja kvaliteta – uključujući ISQM 1 i 2 koji su ključni za obezbjeđivanje kvaliteta revizija.

Računovodstvena profesija

 Finansijske izvještaje podnijete u smislu zakona treba da potvrdi propisno kvalifikovan računovođa.

The background is a solid blue color with a low-poly, geometric pattern of various triangles and polygons, creating a textured, crystalline effect.

Hvala vam!